

CUPRINS/ CONTENTS

10

Prometeul de la Vidraru/ Prometheus' Statue

Bogdan Badea,

Președintele Directoratului Hidroelectrică S.A./

The Chairman of the Board of Directors at Hidroelectrică S.A.

12

Omul creat pentru a crea/ The Man Created to Create

Prof. univ. dr. Ioan Cristescu,

Manager al Muzeului Național al Literaturii Române/

Professor Ioan Cristescu, PhD,

Manager of the National Museum of Romanian Literature

14

Notă asupra ediției/ Note on the Present Edition

16

Constantin Popovici (1938 -1995).

O viață, un destin/ A Life, a Destiny

Liliana Chiriac, PhD

44

Zborul îngerului fără aripi/ The Flight of the Wingless Angel

Virginia Barbu, PhD candidate

60

Constantin Popovici. Poezii/ Poems.

Antologie de texte literare și interviuri/

An Anthology of Literary Texts and Interviews

86

Cronologie/ Timeline

96

Catalog

Sculptură/ Sculpture

Pictură/ Painting

Grafică/ Graphic Art

282

In memoriam

Augustina Popovici

292

Bibliografie/ Bibliography

PROMETEUL DE LA VIDRARU

Statuia lui Prometeu, dăruită lumii de maestrul sculptor Constantin Popovici, veghează neclintită, de aproape cinci decenii, asupra barajului de la Vidraru, amintind tuturor despre efortul titanico făcut de oamenii de la picioarele sale pentru a smulge naturii *fulgerul* electricității, de a-l împlânzi și de a-l pune în slujba umanității.

Statuia este – așa cum însuși autorul mărturisește – un simbol al muncii depuse de constructorii și energeticienii care au lucrat la amenajarea de la Vidraru, efort pe care domnul Popovici l-a descoperit călătorind întâmplător în acele locuri și pe care a decis să îl observe direct. Impresia puternică lăsată de amploarea lucrărilor, de implicarea, tenacitatea și hotărârea oamenilor, a aprins în sufletul artistului scânteia creației, intrupată ulterior în sculptura monumentală din bronz.

Procesul de creație, început cu realizarea de statui de lut încă din anul 1964, a fost unul lung, în care ideile au fost sublimate în simboluri perene. Rezultatul: Prometeul de zece metri înălțime (*Monumentul Electricității* sau *Omul de Fier*, cum mai este numită statuia) în forma perfectă pe care o avem în fața ochilor astăzi, a fost finalizat și montat în anul 1971, pe o platformă betonată aflată pe Muntele Pleașa, deasupra barajului de la Vidraru.

Energeticienii au primit cu brațele deschise darul artistului, așa cum oamenii au primit cândva, în timpuri de legendă, focul adus lor cu imense sacrificii de Prometeu. L-au primit, și l-au asumat, s-au regăsit în simboluri. Această asumare a mers atât de departe și atât de profund, încât, astăzi, Prometeul făurit pentru ei de maestrul Constantin Popovici nu mai poate fi desprins de nimeni de ideea de energie.

Practic, imaginea statuii vorbește, fără să aibă nevoie de cuvinte rostite, despre electricitate, despre amenajarea de la Vidraru, despre Hidroelectrică, iar noi, hidroenergeticienii, simțim că acest Prometeu ne aparține și face parte din ființa noastră.

Îi suntem și astăzi recunoscători artistului pentru viziune, pentru înțelegerea adâncă a valorilor care ne-au ghidat și ne ghidează și astăzi – dăruire, tenacitate, dragoste de oameni. Ne regăsim în ideea că, prin munca și eforturile noastre, aducem semenilor fulgerul împlânzit – electricitatea – indiferent de sacrificiile pe care trebuie să le facem sau de greutățile pe care le avem de înfruntat.

Mulțumim cu sinceritate și recunoștință artistului.

Bogdan Badea,
Președintele Directoratului Hidroelectrică S.A.

PROMETHEUS' STATUE

The statue representing Prometheus, a gift made to the world by the outstanding sculptor Constantin Popovici, has been keeping watch over the Vidraru Dam for over five decades, a symbol of the titanic effort made by the people at its feet in order to snatch the "flash" of electricity from nature, to tame it and use it for the benefit of humanity.

The statue – as the artist himself confessed – is an epitome of the hard work invested by the builders and the specialists in energetics in erecting the Vidraru Dam, hard work which the artist discovered accidentally, during a visit to that region, and which he decided to observe more closely.

The magnitude of the construction project and the tenacity and devotion of the workers made a strong impression upon the sculptor, igniting in his soul the spark of the desire to create, later on embodied in the monumental steel sculpture.

The creative process the coronation of which is this work, was a long one, starting as early as 1964 with the realization of some clay sculptures, the ideas being transmuted into perennial symbols along the way.

The outcome of this arduous effort was the ten-meter *Prometheus* (*The Monument of Electricity* or *The Iron Man* – other monikers of the statue). The perfect form we can admire today was completed and placed on the concrete platform on top of Pleaşa Mountain, towering above the Vidraru Dam in 1971.

The energetics specialists welcomed the artist's gift with open arms, just as humanity welcomed – in time out of mind – the fire brought to them by Prometheus, sacrificing himself. They received it, identified with it and recognized themselves in the symbols. This process of identification reached such a level that the Prometheus forged by the sculptor Constantin Popovici for them is inextricably entwined with the idea of energy.

In fact, the image of the statue conveys an unspoken message, evoking the phenomenon of electricity, as well as the structure towering above the Vidraru Dam and the "Hidroelectrica" company. We, the specialists in hydro-energetics, perceive this Prometheus as an integral part of our being.

We still feel the need to express our gratitude to the artist for his vision and for the profound understanding of our guiding values – abnegation, perseverance, love for our fellow human beings. The idea that through our work and effort we can bring the subdued flash of lightning to our fellow human beings – namely, electricity – irrespective of the hardships we have to face up to defines us as well.

We are deeply grateful to the artist.

Bogdan Badea,
The Chairman of the Board of Directors at Hidroelectrica S.A.

OMUL CREAT PENTRU A CREA

Am cel puțin două fotografii făcute la Vidraru în anii '80. Dacă aş aduna prietenii care au de asemenea fotografii cu monumentul de la Vidraru, de bună seamă s-ar aduna câteva zeci. *Prometeu* a devenit, dincolo de mit, o emblemă a locului și o sugestie de neînlocuit a energiei. Dar ceea ce a rămas pentru mine sentimental și statornic este monumentul *Bacovia* de la Bacău. O lucrare pe care o caut de fiecare dată când merg în acest oraș și, inevitabil, invitat de Centrul Cultural „George Apostu”, nu pot să nu mă gândesc la cei doi sculptori și la poetul *Lacustrelor*. Este o simbioză prin afinități nu numai artistice, ci și culturale în sens larg. Constantin Popovici se înscrie prin opera sa în ceea ce am putea numi prefacere, în sensul că liniile creației se bifurcă de la interpretări și stilizări personale ale unor teme mitice și ancestrale, la portretistica personalităților fundamentale și portretizarea unor stări interioare pe care le vizualizează în cazna trăirii.

Expoziția, și albumul ce o însoțește, nu e doar o retrospectivă. Este o necesară și firească nevoie de situare în panteon a lui Constantin Popovici, sculptor-artist polivalent, ancorat în perenitatea temelor și motivelor existențiale și ale celor numite generic culturale. Dacă existențial ține de umanitate, cultural ține de nevoia imortalizării sculpturale a unor efigii ale identității creatoare. Din această categorie fac parte lucrări – busturi, portrete ale unor personalități ca: Gh. Aricescu, Carol Davila, Papiu Ilarian, George Enescu, Al. I. Cuza, Aurel Vlaicu, Ionel Perlea, Mihai Eminescu, Liviu Rebreanu, Tudor Vladimirescu și alții.

Nu pot decât să mulțumesc, în numele Muzeului Național al Literaturii Române, doamnei Augustina Popovici pentru tenacitatea și luciditatea cu care s-a luptat pentru recunoașterea talentului și forței acestui mare artist, doamnei dr. Liliana Chiriac, șef al Muzeului Colecțiilor de Artă, autor al monografiei și curator al expoziției, doamnei drd. Virginia Barbu, cercetător și istoric de artă la Institutul de Istoria Artei „George Oprescu”, pentru profesionalismul și abnegația cu care s-au apropiat de opera lui Constantin Popovici, precum și lui Petru Șoșa, pentru munca depusă la o viziune grafică integratoare.

Am lăsat la final Hidroelectrică și pe domnul Director inginer Badea Nicolae, Președinte al Directoratului și Consiliului de Administrație București, nu pentru a aduce mulțumiri, ci pentru a felicita și omagia o instituție puternică, fără de care nu s-ar fi putut realiza expoziția și albumul, o instituție care a înțeles că efortul artistic al lui Constantin Popovici îi dă și ei, în aceste vremuri, ceea ce avem nevoie – continuitate, stabilitate și alt tip de energie: cea a semnificației primordiale a Prometeului, omul creat pentru a crea.

Prof. univ. dr. Ioan Cristescu,
Manager al Muzeului Național al Literaturii Române

THE MAN CREATED TO CREATE

I have at least two pictures taken at Vidraru in the 80s. I think that I have dozens of friends who have also taken photos of the Vidraru monument at some point. *Prometeu* has transcended its mythical status – it has become an emblem of that place and an irreplaceable suggestion of energy. But what I really cherish as an emotional constant is the *Bacovia* monument in Bacău. It is a work of art which I always pay a visit to when I go to that town and, whenever I am invited by the "George Apostu" Cultural Center, I cannot help but think of the two sculptors and the poet of the *Lacustrine*. This symbiosis is not only of an artistic nature, but it is also based on vaster cultural affinities. Constantin Popovici's work can be subscribed to what we might call metamorphosis, in that the lines of his creation are branching off from personal deciphering and stylistic interpretations of some mythical and ancestral topics to the portraits of several outstanding personalities and the depiction of some inner states which he visualizes in the tormenting struggle of life.

The exhibition and the accompanying album do not represent only a retrospective view. They stand for the need to place Constantin Popovici in the pantheon, as he is a multi-faceted sculptor-artist, anchored in the permanence of the existential themes and motives and of those themes and motives generically called cultural. If existence pertains to humanity, culture pertains to the need to sculpturally immortalize the effigies of creative identity. To the latter category belong works – busts and portraits – representing, among others, the following personalities: Gh. Aricescu, Carol Davila, Papiu Ilarian, George Enescu, Al. I. Cuza, Aurel Vlaicu, Ionel Perlea, Mihai Eminescu, Liviu Rebreanu, Tudor Vladimirescu.

I hereby express my gratitude, in the name of the National Museum of Romanian Literature, to Mrs Augustina Popovici for the lucidity and singleness of purpose with which she has been struggling for the recognition of the force and the talent of this great artist, to Mrs. Liliana Chiriac, PhD, the director of the Museum of Art Collections, the author of the present monograph and the curator of the exhibition, to Mrs. Virginia Barbu, a doctoral student, art critic and historian, researcher within the framework of the "George Oprescu" Institute of Art History for the professionalism and devotion they have displayed in their approach to Constantin Popovici's work, and to Petru Șoșa, for the effort he has invested in order to achieve a comprising graphic vision.

I have decided to mention "Hidroelectrica" and Mr. Badea Nicolae, engineer, the President of the "Hidroelectrica" Managerial Board in Bucharest at the conclusion of this piece of writing as my intention is not to thank them, but to congratulate and pay homage to this strong institution, without the support of which neither the exhibition, nor the album could have been realized, an institution which has understood that Constantin Popovici's artistic effort can impart to it, too, what we need right now – continuity, stability and another type of energy: the energy of the primordial significance of Prometheus, the man created to create.

Professor Ioan Cristescu, PhD,
Manager of the National Museum of Romanian Literature

NOTĂ ASUPRA EDIȚIEI

Prezentul volum monografic dedicat sculptorului Constantin Popovici cuprinde, după paginile introductive, texte ale autoarelor catalogului: o biografie artistică și un studiu asupra operei artistului, lista lucrărilor de artă înregistrate, imaginile acestora însoțite de fișe tehnice și de comentarii stilistice concentrate pentru piesele cele mai reprezentative, precum și bibliografia subiectului. La acestea se adaugă un capitol de *Poezii și texte literare* scrise de artist și interviuri date pe marginea propriei creații. Poeziile fără titlu sunt însemnate cu stelute. O parte dintre acestea sunt inedite și provin din arhiva Augustinei Popovici, altele au fost deja tipărite în volumul semnat de Elena Olariu și Mariana Vida, *Constantin Popovici și seducția modernității*, Muzeul Național de Artă al României, București, 2015.

Ansamblul lucrărilor de artă a fost ordonat după criteriile cronologice, de proveniență (colecția Augustinei Popovici, patrimoniul MNAR, MNAC, ce dețin un număr mare de lucrări realizate de sculptor, alte muzee din țară, lucrări de for public și colecții particulare) și în funcție de tehnici: I – sculptură, II – pictură, III – grafică. O parte dintre piesele de sculptură nu au imagini în lista lucrărilor, pentru că acestea se află în colecții particulare din țară și străinătate; se pot vedea imaginile alb-negru în catalogul *Constantin Popovici*, Editura Meridiane, 1990.

Fișele lucrărilor de sculptură, pictură și grafică cuprind următoarea rubricare:

Titlul lucrărilor, care a fost dat de artist sau stabilit ulterior după documente de arhivă, din surse bibliografice, cataloage de expoziții sau din informații provenite de la soția artistului, Augustina Popovici.

Datarea a fost consemnată imediat după titlu, iar când a fost aproximată, pe baza surselor bibliografice, a unor repere stilistice și a grafiei semnăturii, a fost scrisă între paranteze pătrate. În cazul operelor datate, atunci când anul nu a fost inscripționat cu toate cifrele numeralului, elementele lipsă au fost menționate între paranteze rotunde, de ex: *CPopovici/(1)963*.

Dimensiunile au fost menționate în metri, astfel: pentru sculpturi – înălțime x lățime x adâncime; pentru pictură și grafică – înălțime x lățime.

Semnătura și însemnările autografe recto/verso de pe lucrări au fost transcrise de la stânga la dreapta,

cu precizarea locului și a tehnicii. Constantin Popovici semna de obicei în partea de jos a suportului, în dreapta: *CPopovici*, și, mai rar, cu inițiale: *CIP*, *C.I.P.*, *CP*.

Numărul de inventar a fost consemnat pentru lucrările provenite din patrimoniul muzeal la sfârșitul fișei și cuprinde numărul de inventar general și numărul din colecție.

SIGLE ȘI ABREVIERI

A.I.I.A.	= Arhiva Institutului de Istoria Artei „G. Oprescu”
B.A.R.	= Biblioteca Academiei Române
cat.	= număr/numere de catalog
col.	= colecția
coord.	= coordonator(i)
dr.	= dreapta
Ed.	= editura
ed.	= editor(i)
E.S.P.L.A.	= Editura de Stat pentru Literatură și Artă
h.	= hârtie
il.	= ilustrație
Inv.	= număr de inventar
MNAR	= Muzeul Național de Artă al României
MARPR	= Muzeul de Artă al Republicii Populare Române
MARSR	= Muzeul de Artă al Republicii Socialiste Române
nr.	= număr
ONDEA	= Oficiul Național pentru Documentare și Expoziții de Artă
p., pp.	= pagina, paginile
prof.	= profesor
repr.	= reproducere
RRHA	= <i>Revue Roumaine d'Histoire de l'Art</i>
SCIA	= <i>Studii și Cercetări de Istoria Artei</i> , Seria Artă Plastică
stg.	= stânga
UAPR./UAP	= Uniunea Artiștilor Plastici din România
vol.	= volum

NOTE ON THE PRESENT EDITION

The current monographic volume dedicated to the sculptor Constantin Popovici comprises the texts written by the authors of the catalog (after the introductory pages): an artistic biography, accompanied by a study of the artist's entire creation, the list of the recorded works of art, accompanied by their images and physical data and concise stylistic comments regarding the most representative pieces, as well as the bibliography relevant to the topic. In addition to these texts, the volume contains a chapter of *Poems* and *Literary Texts* penned by the artist himself, as well as the scripts of some of the interviews he gave in which he discussed his own work. The untitled poems are marked with stars – some of them being printed for the first time – they have been made available to the authors of the current catalog by Augustina Popovici. The other poems have already been published in the volume *Constantin Popovici and the Seduction of Modernity*, The National Museum of Art of Romania, Bucharest, 2015, authored by Elena Olariu and Mariana Vida.

The works of art have been ordered according to chronological criteria, to their source (the Augustina Popovici collection, The National Museum of Art of Romania inventory, the National Contemporary Art Museum inventory – which contain a large number of the sculptor's works, other museums in the country, public forum works and private collections) and to the techniques employed: I-sculpture, II-painting, III-graphic art. A number of the sculptures the images of which have not been included in this catalog owing to the fact that they belong to private collections – in Romania or abroad – can be seen in the catalog entitled *Constantin Popovici, Meridiane Publishing House, 1990*.

The physical data items of each piece of sculpture, painting and graphic art are listed as follows:

The title of the work, either specified by the author, or established afterwards on the basis of archived documents, bibliographical sources, exhibition catalogs or information provided by the artist's wife, Augustina Popovici.

The date is recorded immediately after the title. In the cases when the date could not be inferred exactly, being established on the basis of bibliographical sources, of stylistic markers and of some indicators provided by the signature, it was written between square brackets. In the cases when the date is specified, but not all of the figures

representing the year were inscribed by the author, the missing figures were written between round brackets, e.g.: *CPopovici. / (1)963*.

The dimensions are given in meters, as follows: for the sculptures – height x width x depth; for the paintings and works of graphic art – height x depth.

The signature and the autographic notes recto/verso on the works were transcribed from left to right, mentioning the place and the technique. Constantin Popovici usually signed in the lower right corner of the work: *CPopovici*, or, more rarely, using only the initials: *CIP*, *C.I.P.*, *CP*.

The inventory number is recorded in the case of the works which are part of the museum inventory at the end of the physical data list, being made up of the general inventory number and the number as a collection item.

ACRONYMS AND ABBREVIATIONS

A.I.I.A.	= The "George Oprescu" Institute of Art History
B.A.R.	= The Romanian Academy Library
cat.	= catalog number/s
col.	= collection
coord.	= coordinator/s
dr.	= right
Ed.	= publishing house
ed.	= editor/s
E.S.P.L.A.	= The State Publishing House for Literature and Art
h.	= paper
il.	= illustration
Inv.	= inventory number
MNAR	= The National Museum of Art of Romania
MARPR	= the Art Museum of the Popular Republic of Romania
MARSR	= the Art Museum of the Socialist Republic of Romania
nr.	= number
ONDEA	= The National Office for Research and Art Exhibitions
p., pp.	= page, pages
prof.	= professor
repr.	= reproduction
RRHA	= „Revue Roumaine d'Histoire de l'Art”
SCIA	= "Art History Studies and Research", the Plastic Arts Series
stg.	= stânga (left)
UAPR./UAP	= the Romanian Plastic Artists' Union
vol.	= volume